

Верховний
Суд

Актуальні питання щодо оподаткування та публічної фінансової політики

Гімон Микола Михайлович,
суддя Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді, к.ю.н.

Верховний
Суд

Валютний контроль

Зміст та обсяг повноважень агента у відносинах валютного нагляду не свідчить про наявність у банків будь-яких публічно-владних управлінських функцій, в тому числі на виконання делегованих повноважень. У цій сфері у банків функція агента валютного нагляду зводиться лише до збору та передачі інформації про валютну операцію. На уповноважені банки не покладено повноважень встановлювати порушення суб'єктами валютних операцій вимог чинного законодавства.

Тому позовні вимоги щодо визнання протиправною бездіяльністю Банку щодо не завершення валютного контролю (нагляду) зовнішньоекономічної операції по імпортному контракту, зобов'язання Банку завершити валютний нагляд за дотриманням зобов'язання щодо повернення валютної виручки та/або поставки товару на митну територію України не тільки не належить розглядати за правилами адміністративного судочинства, а взагалі – не підлягають судовому розгляду.

(постанова КАС ВС від 07.11.2024 у справі № 380/9564/23)

Верховний
Суд

Міжнародне оподаткування

Представництва утворюються для виконання допоміжних операцій поза місцем знаходження самої юридичної особи в тих місцях, де знаходження такого представництва забезпечить зручність налагодження зв'язків, виконання певних дій, на які воно уповноважене юридичною особою, в тому числі виконання юридичних дій. На відміну від філій представництва не виконують фактичних дій, компетенція їх обмежена виконанням юридичних дій від імені юридичної особи. Представництва не визнаються суб'єктами цивільного права, а їх посадові особи можуть діяти від імені юридичної особи. Відповідальність за дії представництв і їх посадових осіб несе юридична особа, яка утворила ці представництва.

Представництва, хоча й є відокремленими підрозділами юридичної особи, проте, продовжують залишатися складовими частинами юридичної особи й власною юридичною правосуб'єктністю вони не наділені.

Отже, представництво нерезидента, яке не є юридичною особою, не має адміністративної процесуальної правосуб'єктності (право- і дієздатності), а відтак позбавлене права на звернення до суду з позовною заявою.

(постанова СП КАС ВС від 25.07.2024 у справі № 640/31489/21)

Верховний
Суд

Неможливість виконання податкових обов'язків

За змістом процедури, встановленої Порядком № 225, контролюючий орган за наслідками розгляду поданих платником податків документів не може одразу прийняти «негативне» рішення. Якщо поданих платником податків документів недостатньо для прийняття «позитивного» рішення, контролюючий орган обов'язково приймає попереднє рішення із пропозицією платнику податків надати конкретні додаткові документи (копії документів). Недотримання контролюючим органом цієї процедури має наслідком визнання протиправним «негативного» рішення контролюючого органу.

Водночас саме собою скасування такого рішення не відносить платника податків до категорії тих, у яких відсутня можливість своєчасного виконання своїх податкових обов'язків. Відповідно, у справах цієї категорії суд, скасувавши відповідне рішення, має обрати ефективний спосіб захисту порушеного права платника податків, навіть, у випадку, якщо такої вимоги окремо ним не заявлено. Одним із таких способів є зобов'язання повторно розглянути заяву про неможливість виконання податкового обов'язку з урахуванням правової оцінки, наданої судом.

Податкове повідомлення-рішення, прийняте до закінчення строку на подання документів та/або з порушенням процедури, встановленої Порядком №225, також є протиправним і підлягає скасуванню як передчасне.

(постанова КАС ВС від 07.11.2024 у справі №520/5995/23)

Верховний
Суд

Реєстратори розрахункових операцій

На суб`єкта господарювання покладається обов`язок застосовувати зареєстровані, опломбовані у встановленому порядку та переведені у фіскальний режим роботи РРО при проведенні розрахункових операцій та створенні у паперовій та/або електронній формі відповідних розрахункових документів.

Проведення розрахункових операцій через РРО, реєстрацію якого скасовано, та видача розрахункових документів, сформованих (роздрукованих) РРО, реєстрацію якого скасовано, є порушенням вимог пунктів 1 і 2 статті 3 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» і тягне за собою відповідальність, встановлену пунктом 1 статті 17 Закону №265/95-ВР.

(постанова КАС ВС від 02.10.2024 у справі № 280/9850/23)

Верховний
Суд

Реєстратори розрахункових операцій

Розрахунковим може вважатися лише документ, який відповідає вимогам Положення № 13. У разі відсутності в документі хоча б одного з обов'язкових реквізитів, а також недотримання сфери його призначення, такий документ не прийматиметься як розрахунковий. Цифрове значення штрихового коду марки акцизного податку на алкогольні напої є обов'язковим реквізитом фіскального касового чеку, а отже відсутність цього реквізиту у фіскальному чеку має кваліфікуватися як те, що такий документ не є розрахунковим.

Використання податковим органом під час проведення фактичної перевірки отриманої податкової інформації, яка надходить від платників податків через бази даних інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем, в тому числі через інформаційну систему СОД РРО, у вигляді електронного розрахункового (фіскального) документа (чека, звіту), є такою, що може використовуватися контролюючими органами як податкова інформація під час проведення фактичних перевірок платників податків. Отже, використання такої інформації є належною реалізацією контролюючим органом податкового контролю та може бути самостійною підставою для висновків під час проведення фактичної перевірки.

ПК України не встановлює будь-яких обмежень та/або заборон щодо періоду діяльності платника, який перевіряється в ході фактичних перевірок, крім статті 102 ПК України (не пізніше 1095 днів), а так само щодо використання під час проведення фактичної перевірки відповідних документів, визначених ПК України, податкової інформації, даних СОД РРО, інших матеріалів, отриманих в порядку та у спосіб, передбачені цим Кодексом або іншими законами, контроль за дотриманням яких покладений на контролюючі органи.

(постанова КАС ВС від 09.09.2024 у справі № 280/6832/23)

Верховний
Суд

Стягнення податкового боргу

У спорах про надання дозволу на погашення суми податкового боргу за рахунок майна, що перебуває у податковій заставі, у контролюючого органу відсутній обов'язок доводити наявність судового рішення, яке набрало законної сили, про стягнення податкового боргу за рахунок коштів у банках (пункт 95.3 статті 95 ПК України), якщо такий податковий борг виник в результаті несплати грошових зобов'язань та/або пені, визначених платником податків у податкових деклараціях або уточнюючих розрахунках, що подаються контролюючому органу в установлені цим Кодексом строки, і контролюючий орган вживав заходи на погашення такого боргу на підставі рішення керівника контролюючого органу, прийнятого відповідно до пункту 95.5 статті 95 ПК України.

(постанова КАС ВС від 17.10.2024 у справі № 160/517/23)

Верховний
Суд

Податкова вимога

Право осіб на звільнення від сплати податку відповідно до підпункту 69.14 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПК України реалізується шляхом подання в порядку, визначеному цим Кодексом, уточнюючих податкових декларацій із зменшенням відповідних податкових зобов'язань.

Реалізація такого права будь-яким чином не впливає на правомірність винесених раніше податкових вимог, які фіксували факт несплати відповідних сум податкового боргу.

Тобто, якщо станом на час винесення податкової вимоги платник податків не подав уточнюючої податкової декларації зі зменшенням відповідних податкових зобов'язань, у контролюючого органу відсутні підстави не враховувати у якості податкового боргу самостійно відображені у податковому обліку та не сплачені суми податку, обов'язок сплати якого на час судового розгляду може бути відсутній.

(постанова КАС ВС від 29.10.2024 у справі № 620/5747/23)

Верховний
Суд

Виключення з мораторію на проведення перевірок

Мораторій на проведення податкових перевірок на період карантину прямо закріплений пунктом 52-2 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПК України, однак, передбачає певні виключення. Зокрема, надає право контролюючому органу на проведення документальної позапланової перевірки з підстав, визначених підпунктом 78.1.8 пункту 78.1 статті 78 цього Кодексу.

Перевірка, яка проводиться на підставі підпункту 78.1.12 пункту 78.1 статті 78 ПК України за своєю суттю є додатковою перевіркою, що має на меті дослідити обставини, які не були досліджені зовсім або досліджені не в повній мірі під час проведення перевірки, або ж перевірити висновки, зроблені за результатами податкової перевірки у випадку встановлення їх невідповідності чинному законодавству.

У випадку, якщо контрольний захід призначається на підставі підпункту 78.1.12 пункту 78.1 статті 78 ПК України з метою перевірки висновків, зроблених за наслідками попередньо проведеного відповідно до підпункту 78.1.8 пункту 78.1 статті 78 ПК України контрольного заходу, то на нього не поширюється дія мораторію.

(постанова КАС ВС від 04.07.2024 у справі № 300/401/22)

Верховний
Суд

Ліцензування діяльності

Суб'єкт господарювання, який має намір або здійснює той вид діяльності, який зазначений саме в Законі № 481/95-ВР зобов'язаний отримати спеціальний дозвіл (ліцензію). Зокрема, суб'єкт зобов'язаний отримати ліцензію на діяльність з виробництва пального, яка деталізована і конкретизована в Законі як «переробка нафти, газового конденсату, природного газу та їх суміші, в результаті якої отримується пальне або інші продукти переробки».

Приписи ПК України, які встановлюють такий вид діяльності як «змішування ... готової продукції, що призводить до отримання підакцизних товарів (продукції)», не підлягають застосуванню у спорах з питань ліцензування діяльності, встановленої в Законі № 481/95-ВР.

Виготовлення товарних бензинів та товарного дизельного пального методом змішування компонента бензину моторного або компонента дизельного палива з додатками (присадками), які мають різні коди УКТ ЗЕД, не є виробництвом підакцизного товару (пального), а тому суб'єкт господарювання не мав обов'язку отримувати ліцензію для ведення такої діяльності.

(постанова СП КАС ВС від 25.07.2024 у справі № 380/20490/21)

Розмір штрафних санкцій

Системний аналіз загальних норм (статті 120-1 і 201 ПК України) і тимчасових (пункти 89 і 90 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» ПК України) дає підстави для висновку, що ПК України, фактично, розділив розмір фінансової відповідальності за податкове правопорушення щодо несвоєчасної реєстрації податкових накладних на дві категорії в залежності від норми, якою такий строк був встановлений, а саме:

- 1) у випадку, якщо до конкретної податкової накладної застосовним є строк її граничної реєстрації, встановлений статтею 201 ПК України, реєстрація податкової накладної поза таким строком утворює склад правопорушення, за яке передбачена відповідальність пунктом 120-1.1 статті 120-1 ПК України;
- 2) у випадку, якщо до конкретної податкової накладної застосовним є строк її граничної реєстрації, встановлений пунктом 89 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» ПК України, реєстрація податкової накладної поза таким строком утворює склад правопорушення, за яке передбачена відповідальність пунктом 90 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» ПК України.

Отже, розмір штрафних санкцій за несвоєчасну реєстрацію податкових накладних залежить від складу правопорушення, допущеного платником податків.

Якщо податкове правопорушення виникло внаслідок порушення платником податків строку, встановленого статтею 201 ПК України, і відсутні підстави для застосування у спірних правовідносинах пункту 89 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» ПК України, правомірним є притягнення його до відповідальності на підставі і в розмірах, встановлених пунктом 120-1.1 статті 120-1 ПК України.

Відповідно, не можна вважати, що після 08.02.2023 пункт 11 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПК України прямо вказує на обов'язок ГУ ДПС під час розрахунку штрафних санкцій в усіх абсолютно випадках застосовувати розміри, що визначені пунктом 90 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» ПК України.

(постанова КАС ВС від 24.09.2024 у справі № 560/9886/23)

Примітка: Ухвалою від 25.09.2024 колегія суддів КАС ВС на розгляд судової палати передала справу № 200/4768/23, у якій одним із спірних питань є застосування пункту 11 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПК України. —————>

Верховний
Суд

Процесуальні питання (самопредставництво)

КАС України надано можливість учасникам справи брати участь у судовому процесі через самопредставництво або через представника та чітко визначено перелік документів, які необхідно подати для підтвердження такої участі.

Адміністративний суд, для підтвердження повноважень особи на участь в судовому процесі через самопредставництво або через представника, має право вимагати тільки ті документи, які визначені статтею 55 КАС України (для підтвердження повноважень по самопредставництву) або статтею 59 КАС України (для підтвердження повноважень представника).

Проте суд не має права відмовляти у доступі до правосуддя, якщо із поданих учасником справи або його представником документів можна установити вид участі в судовому процесі та повноваження такої особи.

Особа, яка бере участь у судовому процесі через самопредставництво, не позбавлена права додатково подати інші документи до тих, які визначені статтею 55 КАС України, у тому числі й витяг з ЄДР.

За наявності сумнівів щодо наявності у особи, що підписала заяву (скаргу) повноважень на вчинення таких дій в порядку самопредставництва юридичної особи, суд може скористатися відомостями, що містяться у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, а у разі неусунення таких сумнівів - запропонувати заявнику (скаржнику) надати додаткові документи на підтвердження таких повноважень у порядку, встановленому статтею 169 КАС України.

Тобто, витяг з ЄДР може бути визнаний достатнім доказом наявності у особи права діяти в порядку самопредставництва юридичної особи (суб'єкта владних повноважень) лише у випадку, якщо такого доказу суду буде достатньо.

(постанова КАС ВС від 24.09.2024 у справі №520/7059/23)

—
Верховний
Суд

Дякую за увагу!